

Motion till riksdagen

1988/89:Sf405

av Berit Oscarsson m.fl. (s)

Översyn av vuxenstudiestödet

I årets budgetproposition har utbildningsministern bland annat på ett mycket positivt sätt poängterat vuxenutbildningens betydelse. Den behövs inte minst för att höja den svenska arbetskraftens samlade kompetens. Ministern påpekar i detta sammanhang att vuxenutbildningen ska utgöra en i framtiden viktig grund för vårt materiella välstånd. Men den behövs också för att ge en nödvändig medborgarskolning och har viktiga uppgifter för individernas personliga utveckling och ett rikt kulturliv. Den allmänna vuxenutbildningen ska vara ett alternativ och ett komplement till arbetsgivar- och partsstyrd personalutbildning, och den syftar till en utjämning av utbildningsklyftorna. Ökade insatser inom vuxenutbildningen krävs under de närmaste åren för att kompensera de minskade kullarna av välutbildade ungdomar på arbetsmarknaden.

Dagens verklighet när det gäller möjligheterna till vuxenutbildning och särskilt tillgången på vuxenstudiestöd visar dock en mindre positiv bild. Ett otal människor med kort och otillräcklig grundutbildning skulle i dag behöva och vilja ha stöd för vidare studier. Men medlen räcker inte. Tillgänglig statistik pekar t.ex. på att två tredjedelar av dem som söker särskilt vuxenstudiestöd får avslag.

Vuxenutbildningsavgiften finansierar för närvarande vuxenstudiestödet. Men avgiften finansierar också andra anslag samtidigt som det är svårt att få tillräckliga medel för utbildning av studieorganisatörer och information om reformen. Detta avlyft från avgiften var ursprungligen tänkt att vara en övergångsföreteelse, som skulle avvecklas efter en kort tid. Fortfarande åtta år senare är dock avlyften kvar och ökar i omfattning. Under föregående budgetår gjordes en liten minskning av avlyften till anslaget, "Bidrag till studieförbunden m.m.", men detta år föreslås inga minskningar utan i stället t o m en kraftig ökning av anslaget "tillsättning till vissa grundutbildningar". Ändamålen med avlyften är goda, ibland behjärtansvärda. Det är dock inte rimligt att låta dessa kostnader belasta vuxenutbildningsavgiften, utan hela avgiften bör gå till vuxenstudiestöd och dess administration. I en finansieringsdiskussion kring vuxenstudiestöden bör också aktualiseras avgift från de egenföretagare, som i dag har möjlighet att utnyttja vissa av stöden.

Det särskilda vuxenstudiestödet har i år föreslagits få en mindre ökning. Detta kombineras med en översyn av stödet, föranledd av studiemedelsreformen. En översyn behövs, men det behövs också betydligt större resurser. Det borde vara en rättighet för alla vuxna att ha realistiska möjligheter

att ta del av den utbildning, som ges ungdomskullarna. Även det särskilda vuxenstudiestödet för arbetslösa (SVUXA) bör ses över. Det kan ifrågasättas om ett generellt stöd behövs i rådande arbetsmarknadsläge. Kanske skulle riktade, näringspolitiskt kopplade insatser ge bättre måluppfyllelse.

Korttidsstudiestödet utgör i dag ett reellt problem. Bristen på resurser gör att nivån på stödet inte på långt när svarar mot det inkomstbortfall, som studier innebär. Detaljregleringen av stödets användning skapar irritation och ett motstånd, som innebär svårigheter att nå målgruppen. Ett inkomstrelaterat stöd med klara, enkla regler skulle ge betydligt större möjligheter att uppfylla målen för stödet.

Beträffande användningen av vuxenstudiestöden, såväl SVUX som korttidsstödet och medlen för uppsökande verksamhet, finns i dag erfarenheter från en omfattande försöksverksamhet med s.k. friare användning av stöden. Detsamma gäller möjligheterna till kollektiv ansökan om internatbidrag för pensionärs- och handikapporganisationer. Det finns således en mängd problem och tillkortakommanden hos dagens vuxenstudiestöd. Men det finns också en stor fond av kunskaper och erfarenheter hur stöden skulle kunna förbättras. Den svenska vuxenutbildningen utgör en stor tillgång för vårt land i en hårdnande internationell konkurrens. Det är viktigt att inte denna tillgång urholkas eller stagnerar. Den översyn som föreslagits för det särskilda vuxenstudiestödet har ett alltför begränsat perspektiv. Nu bör man i stället försöka nå en helhetssyn för området, baserad på dagens och morgondagens krav. En sådan översyn bör göras tillsammans med de fackliga organisationer, som har erfarenhet av vuxenstudiestödssystemet.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en översyn av samtliga vuxenstudiestöd.

Stockholm den 24 januari 1989

Berit Oscarsson (s)

Erkki Tammenoksa (s)

Kristina Svensson (s)